

Friederike Ermold
Vätternvårdsförbundet
010-22 36 000

Länsstyrelsen i Jönköpings län
Anders Eidborn
anders.eidborn@lansstyrelsen.se

Yttrande: Remiss angående anmälan om vattenverksamhet, kallbadhus vid Strandängen, Jönköping

Bakgrund

Bostads AB Vätterhem avser att anlägga ett kallbadhus vid Strandängen, fastighet Kortebo 4:9, vid Vätterns sydvästra strand. Badhuset ska byggas från land och ut i Vättern ca. 60 m från stranden med en bro/brygga som förbindelse. Anläggande sker genom borring/pålning av stolpar ned i botten men under anläggningsprocessen föreslås en tillfällig bank (60 x upp till 10 m) anläggas. Banken tas bort (grävs upp) efter avslutat arbete.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har gett Vätternvårdsförbundet möjlighet att yttra sig i ärendet.

Synpunkter

Vätternvårdsförbundet konstaterar att:

- Vättern är riksintresse för bl a naturvård, yrkesfisket och det rörliga friluftslivet, samt vattenskyddsområde. Dessutom är Vättern ett Natura 2000 område, med naturtyperna ävjestandsjöar (kod 3130) och kransalgssjöar (kod 3140), dvs näringsfattiga sjöar med klart vatten och rik undervattensvegetation. Stensimpa och nissöga är angivna fiskarter enligt art- och habitatdirektivet i Vättern, och sik, siklöja och harr utgör typiska arter för natura 2000-habitatet. Det finns skäl att kräva underlag för att bedöma om en prövning av Natura 2000 behövs eller inte. För den bedömningen finns en Bevarandeplan för Natura 2000 i Vättern¹ där hot, bevarandetillstånd mm anges.
- Det är också känt att Vätterns strandzon hyser stora naturvärden för bl a insekter (Bottenfauna), något som nyligen undersökts bl a på en närliggande lokal vid Bymarken². Strandzonen utgör såväl födosöksområdet som uppväxtområde för flera fiskarter utöver nissöga och stensimpa.
- Anläggande av ett badhus och om så sker, en vågbrytare, påverkar Vätterns habitat lokalt (även skuggning) samt t ex slitage på botten av

badande m.m, det anges t ex i handlingar att ökat tryck från friluftsliv är möjlig utveckling. Under anläggningsskede utgörs påverkan på Natura 2000 (enligt bevarandeplanen) främst av grumling och igenslamning, buller och vibration samt ianspråktagande av habitat genom anläggande av en (tillfällig) bank på befintlig botten. Det sistnämnda avses förvisso avlägsnas efter genomfört arbete, något som såväl anläggande som borttagandet utgör påverkan.

- Verksamhetsutövaren bedömer att badhuset inte har någon långsiktig negativ påverkan på bevarandetillståndet för naturtyperna 3130-ävjestrandsjöar eller för nissöga eller stensimpa, varken vid anläggandet eller när badhuset är på plats. Vätternvårdsförbundet instämmer i bedömning för Vättern som helhet men saknar bedömning och underlag för hur pass lokalen utgör en typisk habitat för utpekandet av Natura 2000. Då inte den exakta utbredningen av typiska lokaler finns inom hela Natura-området går det inte att avgöra om särskilt tillstånd krävs eller inte för Natura 2000.
- Enligt de hot som anges i Bevarandeplan för Vättern utgör den största inverkan grumlande arbete med möjlig slamflykt som följd, samt buller och vibration under vatten. Tillstånd för vattenverksamhet bör ta fasta på just dessa miljöstörningar.
- Det finns enligt Vätternvårdsförbundets ingen kännedom om undersökningar vid aktuellt område gällande förekomst av undervattensvegetation eller utpekade fiskarter. För att kunna bedöma verksamhetens påverkan på naturtypen och lämpligheten av lokaliseringen m.m. behövs såna underlag, dvs inventering av undervattensväxter, provfiske efter strandnära fiskarter.
- Positiv med badhuset är en ökad tillgänglighet av Vättern för allmänheten (se riksintresse för det rörliga friluftslivet) något som ingår i Vattenvårdsplanen för Vättern (miljömål God bebyggd miljö, delmål 9). Det är viktigt att kallbadhuset är tillgänglig för den breda allmänheten, och inte bara för enskilda (t.ex. hyresgäster).
- Vätternvårdsförbundet anser att det är viktigt att strandzonen utgör ett ström- och vågexponerad miljö utan antropogena sedimentationskonstruktioner. Vätternvårdsförbundet anser därför att vågbrytare inte ska förekomma, varken för badande eller konstruktionen.
- Det anges att borrhax avses sedimenteras genom avgränsning i Vättern med sillgardin. Vätternvårdsförbundet anser att fastläggning av borrhax ska göras på land genom anläggande av infiltrering samt att siltgardin används vid varje påtillfälle. Borrhax har begränsade sedimentationsegenskaper enligt Vätternvårdsförbundet
- Vätternvårdsförbundet anser att anläggningsramp inte ska utföras utan körmattor /stockar samt pålning från flotte bör vara det som

rekommenderas för utförandet. Anläggande och borttagande av bank medför onödig påverkan på botten.

- Vätternvårdsförbundet informerar om att åtgärden ska bedömas i förhållande till föreskrifter för vattenskyddsområde Vättern.
- Strandskydd 300 m gäller både på land och ut i Vättern.
- Vätternvårdsförbundet undrar över driften av badplatsen, om den kommer utgöra officiell badplats enligt EU's badvattendirektiv?
- Det anges att pålarna består av stål med ett yttre hölje av plast varemellan betong ska gjutas. Vätternvårdsförbundet anser att plast i vatten endast i nödfall ska användas och att även det yttre höljet ska utgöras av stål.
- Vätternvårdsförbundet rekommenderar att studien använder (förhåller sig till) de nyliga studierna som SMHI presenterat angående Vätterns historiska, nutida och framtida vattenståndⁱⁱⁱ. Det förekommer två mätsystem i underlaget, både RH00 och RH2000. Det är viktigt att beslutet fattas på ett och samma höjdsystem.
- Vätternvårdsförbundet bedömer att föreslagen lägsta byggnivå att dimensionering för (mycket) högt vattenstånd (>89,0 möh + 0,3 m) kombination med nordlig vind kan skapa våghöjd på >2,5 m. Anmälan tar avstamp för höjdberäkning av ”medelvattenstånd (anges till 88,8 möh inkl tillägg för olika höjdsystem) något som bör beräknas från när Vätterns vattenstånd är ”högt” (=89,3 möh).

Sammanfattning

Sammanfattningsvis framhåller Vätternvårdsförbundet att:

1. Det enligt förbundets kännedom inte finns något underlag om lokalens naturvärde, plats för utpekade fiskarter enligt Natura 2000 eller växter enligt habitatdirektivet d v s om lokalen som önskas tas i anspråk utgör typisk lokal för habitatet. Det är även fullt möjligt att strandnära bottenfauna hyser mycket stora naturvärden. Underlag av för såväl Natura 2000 som bottenfauna bör framläggas för att bedöma ev inverkan på naturvärden. Vätternvårdsförbundet kan vara behjälpliga att utforma sådan undersökning.
2. Tidpunkten för genomförande (om tillstånd ges) bör förläggas med minsta möjliga skada på naturvärden (främst fisk). Därför bör fiskekologisk expertis konsulteras för ogynnsamma tidpunkter för vattenarbeten. Vätternvårdsförbundet kan vara behjälplig med sådan kontakt.
3. Enligt Vätternvårdsförbundet utgör avgränsning med siltgardin effektivt skydd för arbeten i vatten samt utgör tydlig gräns för

verksamhetsområde vilket underlättar utformning av kontrollprogram. Siltgardin bör användas vid samtliga vattenarbeten.

I ärendet har Vätternvårdsförbundet använt sig av Vattenvårdsplan för Vättern, Förvaltningsplan för fisk och fiske samt bevarandeplan för Natura 2000 i Vättern. Dessutom har ytterligare två rapporter utgjort underlag: Bottenfauna i Vätterns strandzon^{iv} och Fiskundersökningar i Vätterns stranzon^v. I yttrandet har fiskeribiolog Malin Setzer, limnologerna Måns Lindell och Friederike Ermold deltagit.

Friederike Ermold

Sakkunnig vattenfrågor Vätternvårdsförbund

ⁱ <http://www.vattnet.org/wp-content/uploads/2018/04/Bil-7B1.-Bevarandeplan-Natura-2000.pdf>

ⁱⁱ http://extra.lansstyrelsen.se/vattnet/SiteCollectionDocuments/sv/vattnetvardsforbundet/publikationer/Rapporter/rapp%20121_Bottenfauna%20i%20V%C3%A4tterns%20strandzon_hel%20rapp.pdf

ⁱⁱⁱ https://www.smhi.se/polopoly_fs/1.122673!/Klimatologi_42.pdf

^{iv} http://www.vattnet.org/wp-content/uploads/2016/12/rapp-121_Bottenfauna-i-V%C3%A4tterns-strandzon_hel-rapp.pdf

^v <http://www.vattnet.org/wiki/rapport-89-fiskundersokningar-i-vattnets-strandzon-och-nissoga-i-rocksjon/>